

Guia pràctica per a la inclusió de criteris socials, ambientals i ètics en la contractació pública de l'Ajuntament de Mataró i Entitats del Sector Públic Municipal

ÍNDEX

Introducció

1. Aspectes generals

- 1.1. Incorporació de clàusules en les diferents fases del procediment de contractació
- 1.2. Definicions
- 1.3. Principis a seguir per a l'aplicació de la guia

2. Fase de preparació del contracte

- 2.1. Reserva de contractes
- 2.2. Determinació de l'objecte del contracte
- 2.3. Especificacions tècniques

3. Fase de selecció de contractista

- 3.1. Requisits ètics
- 3.2. Solvència tècnica o professional

4. Fase d'adjudicació

- 4.1. Criteris d'adjudicació
- 4.2. Criteris d'adjudicació addicionals

5. Fase d'execució: condicions especials d'execució

6. Control del compliment de les obligacions socials, ètiques i mediambientals

- 6.1. Possibles sistemes de control
- 6.2. Exemples de mesures de verificació

7. Altres bones pràctiques en la contractació pública

- 7.1. Mesures per facilitar l'accés de les PIME als contractes públics
- 7.2. Determinació del pressupost de licitació
- 7.3. accés a la informació i la documentació de les licitacions públiques
- 7.4. Mesures de lluita contra la morositat

INTRODUCCIÓ

La Contractació Pública Socialment Responsable (CPSR) va ser definida en 2011 per la Comissió Europea, com les operacions de contractació que tenen en compte un o més dels següents aspectes socials: oportunitats d'ocupació, treball digne, compliment amb els drets socials i laborals, inclusió social (incloses les persones amb discapacitat), igualtat d'oportunitats, disseny d'accessibilitat per a tots, consideració dels criteris de sostenibilitat, incloses les qüestions de comerç ètic i un compliment voluntari més ampli de la responsabilitat social de les empreses (RSE), alhora que es respecten els principis consagrats en el Tractat de la Unió Europea (TUE) i les Directives de contractació.

Dintre d'aquest marc, és voluntat d'aquest Ajuntament millorar la contractació pública amb la millora dels actuals criteris de sostenibilitat i responsabilitat social, i amb la incorporació de noves clàusules que aprofundeixin en el desplegament d'una política de contractació pública que vagi en la línia no només d'executar obres, prestar serveis o adquirir béns, sinó que permeti desenvolupar i assolir objectius socials, ètics i mediambientals.

En base a aquesta voluntat s'ha elaborat la present guia, que intenta ser eminentment pràctica, i que recull un catàleg de mesures i clàusules a incloure en cadascuna de les fases dels procediments per a l'adjudicació dels contractes públics. Part d'aquestes clàusules seran d'incorporació obligada en els corresponents plecs, i d'altres es configuren com a exemples a incorporar en funció de les possibilitats d'implementació i del resultat d'avaluació prèvia de la seva idoneïtat.

En el primer apartat, denominat "Aspectes generals", s'exposen, d'una banda, les fases del procediment de contractació en les quals es poden introduir clàusules socials, ètiques o mediambientals. També s'inclouen una sèrie de definicions i principis per l'aplicació de la guia, amb la finalitat de facilitar la seva utilització.

Els quatre següents apartats, del 2 al 5, es dediquen a cadascuna de les fases del procediment de contractació, amb una exposició de les possibilitats i limitacions legals a tenir en compte, i exemples concrets de possibles clàusules aplicables.

L'apartat 6 aborda un aspecte essencial per a l'efectivitat pràctica d'aquesta guia: les possibles mesures de control per garantir l'estricta compliment de les clàusules socials, ètiques o mediambientals que s'hagin imposat en cada contracte concret.

Per últim, en l'apartat 7 es recullen altres bones pràctiques en matèria de contractació pública, relatives a aspectes com mesures per facilitar l'accés de les petites i mitjanes empreses als contractes, o la lluita contra la morositat.

1. ASPECTES GENERALS

1.1. INCORPORACIÓ DE LES CLÀUSULES EN LES DIFERENTS FASES DEL PROCEDIMENT DE CONTRACTACIÓ

La inclusió de les clàusules socials, ètiques i mediambientals podrà realitzar-se, en funció de la naturalesa i característiques del contracte, en alguna de les fases del procediment de contractació:

- a) Fase de preparació: definició de les prescripcions tècniques del contracte.
- b) Fase de selecció de contractista.
- c) Fase d'adjudicació: valoració de les ofertes dels licitadors.
- d) Fase d'execució: definició de condicions especials en relació amb la d'execució del contracte, i control del compliment

En funció de l'objecte del contracte, l'òrgan de contractació ha de determinar la fase del procediment de contractació que considera més adequada per a la incorporació de la clàusula social i la consecució dels objectius que persegueix.

1.2. DEFINICIONS

Als efectes de la present guia, s'entendrà per:

1.2.1. Clàusula ètica

Són clàusules ètiques aquelles que tenen com a finalitat:

- Millorar els nivells de transparència i bon govern.
- La lluita contra la corrupció.
- La promoció dels drets humans.
- La prevenció de l'explotació infantil.
- La lluita contra la pobresa.
- Vetllar pel compliment de condicions laborables mínimes de les cadenes de producció i subministrament.
- Vetllar pel respecte a la convencions de l'OIT.
- Potenciar el comerç just.
- Altres finalitats anàlegs

1.2.2. Clàusula mediambiental

Clàusules referents a:

- L'elecció de productes de baix consum.
- L'eficiència energètica.
- La reducció d'emissions.

- L'exclusió de substàncies nocives per a la salut i el medi ambient.
- L'estímul al reciclatge de residus.
- L'impuls a la biodiversitat.
- L'incentiu a energies i tecnologies netes.
- La gestió ambiental sostenible.
- Altres destinades a la protecció del medi ambient

1.2.3. Clàusula social

S'entendrà per clàusula social aquella establerta en els processos de contractació pública de l'Ajuntament de Mataró i entitats del sector públic municipal referents essencialment a matèries com:

- oportunitats d'ocupació
- treball digne, estable i de qualitat
- compliment amb els drets socials i laborals
- la inserció i inclusió sociolaboral de persones en situació d'exclusió social i/o persones amb diversitat funcional
- igualtat d'oportunitats
- el foment de la igualtat efectiva entre dones i homes
- les condicions facilitadores de la conciliació familiar i laboral
- disseny d'accessibilitat per a tothom
- el foment del cooperativisme, l'economia social i del bé comú
- altres d'anàloga naturalesa i de finalitat social.

1.2.4. Contracte de perspectiva social

Tindran la consideració de contractes de perspectiva social aquells que estiguin vinculats directament a accions públiques socials o els usuaris dels quals pertanyin a col·lectius desfavorits.

1.2.5. Persones amb diversitat funcional

Les persones amb diversitat funcional, definides d'acord amb l'art. 4 RDLeg 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, són aquelles persones que presenten deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials, previsiblement permanents que, en interactuar amb diverses barreres, puguin impedir la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb els altres.

Dintre d'aquest col·lectiu cal distingir el subgrup de persones discapacitades amb especials dificultats per a la inserció laboral que inclou les persones amb paràlisi cerebral, persones amb malaltia mental o persones amb discapacitat intel·lectual, amb un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 33 per 100, i persones amb discapacitat física o sensorial, amb un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 65 per 100.

1.2.6. Persones amb especials dificultats d'inserció laboral

A efectes de la present guia, tindran la consideració de persones amb especials dificultats d'inserció laboral, aquelles persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- a) Persones amb disminució física, psíquica o sensorial o amb malalties mentals que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- c) Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- d) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- e) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- f) Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.
- g) Dones víctimes de la violència de gènere (física o psíquica) i persones víctimes de violència domèstica.
- h) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses durant els 12 mesos posterior a la seva sortida.
- i) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis públics competents, en situació o en risc d'exclusió social. (Per exemple: mare o pare de família monoparental; persones de famílies desnonades i persones sense sostre; persones en situació d'atur que han exhaurit la prestació o el subsidi per desocupació i no tenen dret a cap altre prestació; joves menors de 25 anys i no escolaritzats; persones immigrants extracomunitàries en situació regular; persones en situació d'atur amb tots els membres de la família en situació de desocupació; persones que hagin exercit la prostitució; persones transsexuals; o altres semblants).

Les esmentades persones hauran de tenir la capacitat professional i personal necessàries per realitzar les tasques objecte del contracte i hauran de ser ocupades en la plantilla que executi el contracte, en les mateixes condicions laborals i de subjecció al conveni sectorial o d'empresa que la resta del personal de la plantilla.

1.2.7. Entitats beneficiàries de la reserva social

Les entitats beneficiàries de la reserva social i condicions de caràcter social recollides en la present guia seran:

- centres especials de treball,
- empreses d'inserció i

- entitats sense afany de lucre la finalitat de les quals sigui la integració laboral o social de persones en risc d'exclusió social

Totes elles hauran de complir els requisits establerts per les normes estatals i autonòmiques que els hi resultin d'aplicació.

Les empreses d'inserció hauran d'estar legalment constituïdes i inscrites conforme a la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció; la Llei 27/2002, de 20 de desembre, de mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral, o normes que les substitueixin.

Els centres especials de treball hauran d'estar legalment constituïts i registrats conforme al Reial Decret 2273/1985, de 4 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament dels centres especials d'ocupació, o norma que el substitueixi.

1.2.8. Etiquetes ecològiques” o “ecoetiquetes”.

Les etiquetes ecològiques distingeixen els productes que, en el seu procés, han estat generats de manera més respectuosa amb el medi ambient respecte d'altres d'un mateix grup, essent la seva obtenció voluntària i la funció principal la d'informar als consumidors.

1.2.9. Cicle de vida

Totes les fases consecutives o interrelacionades, inclosos la investigació i el desenvolupament que hagin de dur-se a terme, la producció, la comercialització i les seves condicions, el transport, la utilització i el manteniment, al llarg de l'existència d'un producte, una obra o la prestació d'un servei, des de l'adquisició de matèries primeres o la generació de recursos fins a l'eliminació, el desmantellament i la fi d'un servei o d'una utilització.

1.3. PRINCIPIS A SEGUIR PER A L'APLICACIÓ DE LA GUIA

La inclusió de les clàusules socials, ètiques o mediambientals en cadascuna de les fases del procediment de contractació s'han d'ajustar als principis comunitaris de contractació pública, i als següents principis:

a) Hi ha d'haver vinculació entre la clàusula corresponent i l'objecte del contracte, entenent que tal vinculació pot donar-se en qualsevol dels aspectes i en qualsevol de les fases del contracte, comprenent tots els factors que intervenen en el procés específic de producció, prestació o comercialització.

En relació a la fase de valoració de les ofertes, la vinculació s'estableix a partir de la finalitat o objecte social, ètic o mediambiental del contracte, per la qual cosa la introducció de la clàusula com a criteri d'adjudicació ha de suposar una avantatge en les condicions del mateix.

b) Es considera que l'estabilitat en l'ocupació i el manteniment de les condicions de les persones treballadores que presten el servei durant la vigència del contracte, implica majors avantatges en la prestació i afegeix valor al servei de què es tracti en aquells contractes en els quals concorrin els següents requisits:

- Que d'acord amb el seu estudi econòmic, el component de mà d'obra sigui essencial.
- Que el plec de prescripcions tècniques descrigui i detalli la relació de personal adscrit o necessari per a la prestació del servei o gestió del servei públic.
- I que en la memòria de necessitat del contracte es justifiqui que aquesta relació de personal i les seves condicions són les idònies per a la prestació adequada del servei.

c) Ha d'existir proporcionalitat entre la clàusula que s'incorpora i l'objecte del contracte, el que comporta que la selecció de les clàusules socials, ètiques o mediambientals que s'incorporaran en cada contracte haurà d'adaptar-se al seu objecte, import i durada; així com al sector de la activitat en què es desenvolupa, la finalitat, la naturalesa i el contingut de cada contracte.

d) La incorporació de la clàusula ha de complir amb els principis fonamentals de la normativa de la Unió Europea sobre contractació pública, és a dir, els principis de concurrència, llibertat d'accés a les licitacions, publicitat i transparència dels procediments, i no discriminació i igualtat de tracte entre els candidats.

Queden expressament excloses les clàusules relatives a criteris de territorialitat, o nacionalitat de l'empresa adjudicatària, atès que són contràries al principi de concurrència.

2. FASE DE PREPARACIÓ DEL CONTRACTE

2.1. RESERVA DE CONTRACTES

2.1.1. Reserva a centres especials de treball i empreses d'inserció

D'acord amb el que estableix la Disposició Addicional cinquena del Text refós de la Llei de contractes del sector públic, els òrgans de contractació hauran de reservar la participació en el procés d'adjudicació de determinats contractes d'obres, subministraments i serveis, o a determinats lots dels mateixos, a centres especials de treball i a empreses d'inserció un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes en el marc de programes d'ocupació protegida, a condició que almenys el 30 per cent dels empleats dels centres especials d'ocupació, de les empreses d'inserció o dels programes siguin treballadors amb diversitat funcional o en risc d'exclusió social.

En l'anunci de licitació s'ha de fer referència al caràcter reservat del contracte. En aquests contractes de reserva social no s'exigirà la constitució de garanties provisionals ni definitives.

2.1.2. Reserva a entitats sense ànim de lucre

La reserva social a entitats sense ànim de lucre s'aplicarà exclusivament a través de contractes menors.

En aquests contractes de reserva social no s'exigirà la constitució de garanties provisionals ni definitives.

2.2. DETERMINACIÓ DE L'OBJECTE DEL CONTRACTE

La primera possibilitat d'introduir consideracions socials o mediambientals al procediment de contractació pública es presenta en el moment de definició de l'objecte del contracte, incorporant al títol del contracte aquesta dimensió social, ambiental o ètica.

Per tant, sempre que sigui possible i la tipologia del contracte ho permeti, s'intentarà incloure de forma expressa a l'objecte del contracte el seu valor social, mediambiental o ètic.

2.2.1. Exemples d'objectes de contractes amb introducció de consideracions socials i ètiques

- a) Servei de neteja d'edificis municipals, d'acord amb un programa de treball i un projecte d'inserció sociolaboral de persones amb discapacitat i/o persones amb risc d'exclusió.
- b) servei de catering de comerç just

2.2.2. Exemples d'objectes de contractes amb introducció de consideracions mediambientals

- a) Subministrament de paper ecològic
- b) Servei de neteja respectuós amb el medi ambient
- c) Compra de vehicles amb baixes emissions de co2
- d) Gestió d'un menjador a partir de productes frescos, ecològics i de proximitat
- e) Subministrament de material d'oficina amb criteris mediambientals
- f) Obra amb disseny bioclimàtic
- g) Obra amb criteris d'eficiència energètica d'edificis
- h) Subministrament d'energia sostenible

2.3. ESPECIFICACIONS TÈCNiques

Una altra possibilitat de prendre en consideració els aspectes de contractació pública responsable, és mitjançant les especificacions tècniques de la contractació, que fixen les característiques que es requereix per a què el producte o servei sigui adequat a la finalitat a què estan destinats.

És possible requerir la utilització d'uns materials determinats o la utilització d'un procediment concret de producció com a especificació tècnica, però sempre que tingui relació amb l'objecte del contracte de manera que contribueixi a assolir un millor rendiment del producte o servei, de forma que serveixi millor a la finalitat del contracte.

No es poden exigir materials o procediments que resultin discriminatoris o excessivament restrictius.

2.3.1. Exemples d'especificacions tècniques amb introducció de consideracions socials i ètiques

- a) Obligació de què els béns o serveis objecte del contracte hagin estat produïts o es desenvolupin respectant les normes sociolaborals vigents a l'Estat Espanyol i a la Unió Europea o de l'Organització Internacional del Treball.
- b) En els contractes que tinguin com a destinataris o usuaris persones físiques, que es tingui en compte la Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb diversitat funcional, així com els criteris d'accessibilitat universal i de disseny universal.
- c) S'haurà d'evitar en tots els casos l'ús de llenguatge i imatges sexistes.

2.3.2. Exemples d'especificacions tècniques amb introducció de consideracions mediambientals

- a) Exigència de procediments de producció ecològica, com puguin ser la generació d'energia amb fonts renovables o els aliments ecològics.
- b) exigir l'ús de materials reciclats per a una determinada obra.
- c) Requerir un grau de protecció del medi ambient superior a l'exigit per normativa. Els requisits exigits sempre han d'estar relacionats directament amb l'objecte del contracte i mai es poden incorporar aspectes generals de gestió de l'empresa.

3. FASE DE SELECCIÓ DE CONTRACTISTA

3.1. REQUISITS ÈTICS

Per tal de contractar amb l'Ajuntament de Mataró, els licitadors i els contractistes hauran de comprometre's, mitjançant declaració signada, a adoptar una conducta èticament exemplar i hauran d'assumir particularment les obligacions següents (acord Ple 8 de setembre de 2016 que incorpora a la normativa municipal l'Acord GOV/85/2016 pel qual s'aprova la modificació del model tipus de bases

reguladores dels procediments de subvencions en règim de concurrència competitiva, tramitades per l'Administració de la Generalitat i el sector públic):

- a) Comunicar immediatament a l'òrgan de contractació les possibles situacions de conflicte d'interessos.
- b) No sol·licitar, directament o indirectament, que un càrrec o empleat públic influeixi en l'adjudicació del contracte.
- c) No oferir ni facilitar a càrrecs o empleats públics avantatges personals o materials, ni per a aquells mateixos ni per a persones vinculades amb el seu entorn familiar o social.
- d) No realitzar qualsevol altra acció que pugui vulnerar els principis d'igualtat d'oportunitats i de lliure concurrència.
- e) No realitzar accions que posin en risc l'interès públic.
- f) Respectar els principis de lliure mercat i de concurrència competitiva, i abstenir-se de realitzar conductes que tinguin per objecte o puguin produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència, com per exemple els comportaments col·lusoris o de competència fraudulenta (ofertes de resguard, eliminació d'ofertes, assignació de mercats, rotació d'ofertes, etc.). Així mateix, denunciar qualsevol acte o conducta dirigits a aquelles finalitats i relacionats amb la licitació o el contracte dels quals tingués coneixement.
- g) No utilitzar informació confidencial, coneguda mitjançant el contracte, per obtenir, directament o indirectament, un avantatge o benefici econòmic en interès propi.
- h) Observar els principis, les normes i els cànons ètics propis de les activitats, els oficis i/o les professions corresponents a les prestacions contractades.
- i) Col·laborar amb l'òrgan de contractació en les actuacions que aquest realitzi per al seguiment i/o l'avaluació del compliment del contracte, particularment facilitant la informació que li sigui sol·licitada per a aquestes finalitats.
- j) Denunciar els actes dels quals tingui coneixement i que puguin comportar una infracció de les obligacions contingudes en aquesta clàusula.
- k) No realitzar operacions financeres en paradisos fiscals, segons la llista de països elaborada per les Institucions europees o, en el seu defecte, l'Estat espanyol, i que siguin considerades delictives, en els termes legalment establerts, com delictes de blanqueig de capitals, frau fiscal o contra la Hisenda Pública.
- l) Declarar si tenen o no relacions amb països considerats paradisos fiscals. En cas de tenir-ne relació, aportar la documentació que expliciti el caràcter d'aquestes relacions i permetre que la informació que no sigui confidencial es publiqui al perfil del contractant.
- m) D'altres específics que puguin acordar els òrgans de contractació.

- m) Les que s'estableixin al Codi de Bon Govern, Ètica i Transparència de l'Ajuntament de Mataró.
- n) D'altres que es puguin acordar pel Ple municipal.

3.2. SOLVÈNCIA TÈCNICA O PROFESSIONAL

Les clàusules socials o mediambientals únicament podran incorporar-se com a requisit de solvència dels licitadors en aquells contractes l'objecte dels quals requereixi per a la seva correcta execució que l'empresa que resulti adjudicatària tingui aptituds específiques o experiència acreditada en matèria social o mediambiental i coneixements tècnics concrets, o bé que per la naturalesa del contracte sigui necessari que el personal adscrit a la seva execució compti amb una experiència determinada o característiques específiques.

És important trobar un equilibri entre la necessitat de que l'Ajuntament compti amb prova suficient pel que fa a la capacitat del contractista de complir amb el contracte i la necessitat d'evitar imposar càrregues excessives sobre els contractistes.

3.2.1. Exemples de condicions de solvència en contractes que requereixin experiència o coneixements específics en matèria social

- a) Acreditació del compliment del Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei general de drets de las persones amb discapacitat i la seva inclusió social.
- b) Acreditació del compliment de la Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- c) Declaració d'haver tingut en compte a l'hora d'elaborar les ofertes, les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals i protecció del medi ambient.
- d) Declaració sobre la plantilla mitja anual de l'empresa, acompanyada de la corresponent documentació justificativa.
- e) Acreditació de que entre els seus objectius estatutaris tenen incorporat un objectiu que estigui clarament vinculat a l'objecte del contracte. Per exemple, que entre els seus objectius estatutaris figure l'afavoriment de la inserció laboral en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, assistència a persones amb diversitat funcional, lluita contra la desigualtat entre homes i dones, etc.
- f) En contractes que tinguin per objecte la prestació o gestió de serveis de caràcter social o assistencial:
  - Experiència en la prestació de serveis o en la gestió de centres dedicats a persones en situació d'exclusió social.

- Experiència en la titularitat de serveis gratuïts o de baix preu per als usuaris.
  - Experiència en la participació significativa i acreditativa de voluntariat social.
  - Experiència en l'agregació de valor dels serveis socials prestats o centres gestionats a través de la seva connexió amb altres prestacions, amb treballs en xarxa amb altres entitats o una altra experiència relativa a la prestació de serveis anàlegs des de la proximitat i la participació.
- g) En contractes l'objecte principal dels quals sigui la contractació de persones en situació o greu risc d'exclusió social, acreditació d'experiència en matèria d'inserció sociolaboral.

3.2.2. Exemples de condicions de solvència en contractes que requereixin experiència o coneixements específics en matèria mediambiental

- a) Experiència determinada en el camp mediambiental.
- b) Sistema de gestió intern que sigui respectuós amb el medi ambient, si aquest sistema pot repercutir en la qualitat del subministrament o en la capacitat de l'empresa en relació amb l'objecte del contracte.
- c) Compliment de determinats certificats i criteris de gestió ambiental.
- d) Declaració d'haver tingut en compte a l'hora d'elaborar les ofertes, les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de del medi ambient.
- e) Declaració de la maquinària i equip tècnic del que disposarà el contractista per a l'execució de l'obra.

4.FASE D'ADJUDICACIÓ

4.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Per a la incorporació de clàusules socials a través dels criteris de adjudicació, aquests han de tenir una especial vinculació amb l'objecte del contracte, i han de suposar una millora en les condicions de prestació del servei.

4.1.1. Exemples de criteris d'adjudicació de caràcter social i ètic

- a) Proposta que incorpori un pla de formació del personal vinculat al contracte que tingui en compte la especificitat del contracte, un sistema de detecció de les necessitats o dèficits de formació, el nombre d'hores per treballador, la idoneïtat, la qualitat i la coherència dels continguts, etc.
- b) Utilització de productes de compra ètica.
- c) Utilització de productes de comerç just.

- d) Peces de roba que conformaran la uniformitat de les persones treballadores, composició de la roba i el seu origen.
- e) Incorporació de la perspectiva de gènere en els objectius, metodologia, indicadors, estudis, informes i resta de documentació.
- f) En aquells casos en què la inserció sociolaboral formi part de l'objecte principal del contracte:
  - Projecte d'inserció sociolaboral (nombre i percentatge de persones en situació o risc d'exclusió social que la licitadora es compromet a contractar en els casos de noves contractacions, baixes i substitucions, personal tècnic especialitzat en l'acompanyament cap a la inserció, metodologia de treball prevista per a la realització d'itineraris d'inserció...)
  - Subcontractació amb empreses d'inserció social o centres especials d'ocupació.
- g) Manteniment de les condicions laborals de la plantilla de persones treballadores que executarà el contracte.
- h) Millores en les condicions laborals (conversió de contractes temporals en indefinits, millora de la jornada, horari i distribució del temps de treball, millora del sistema de remuneració i quantia salarial...)

4.1.2. Exemples de criteris d'adjudicació de caràcter mediambiental

- a) Pla d'actuació encaminat a la millora en la gestió de residus.
- b) Actuacions mediambientals a favor d'una gestió sostenible dels serveis.
- c) Minimització del consum de recursos naturals (matèries primeres, combustibles, aigua...)
- d) Minimització en la generació de residus, la reutilització i el reciclatge.
- e) Mesures d'eficiència energètica, noves tecnologies i criteris de sostenibilitat (p.e. reducció de les emissions dels mitjans de transport utilitzats).
- f) Càlcul de la petjada de carboni.

4.2. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ ADDICIONALS

Són criteris d'adjudicació addicionals aquells que permeten donar preferència en l'adjudicació a determinades empreses o entitats, en el supòsit que dues o més proposicions s'igualin com a més avantatjoses segons la ponderació establerta en els criteris d'adjudicació recollits en els plecs de clàusules administratives particulars.

D'acord amb el que disposa la Disposició Addicional quarta del Text refós de la Llei de contractes del sector públic, poden ser els següents:

a) Preferència per a les proposicions presentades per empreses que acreditin tenir a la plantilla un nombre de treballadors amb discapacitat superior al 2 %.

Si diverses empreses de les que haguessin empatat acreditin tenir relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2 %, tindrà preferència en l'adjudicació el licitador que disposi del major percentatge de treballadors fixos amb discapacitat a la seva plantilla.

b) Preferència per a les proposicions presentades per les empreses d'inserció.

c) En els contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial, preferència per a les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, sempre que la seva finalitat o activitat tingui relació directa amb l'objecte del contracte.

En els contractes que tinguin com objecte productes en els quals hi hagi alternativa de comerç just, preferència per a les proposicions presentades per entitats reconegudes com organitzacions de comerç just.

5. FASE D'EXECUCIÓ: CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ

D'acord amb el que preveu l'article 118 del TRLCSP, les clàusules socials com a condicions especials d'execució es poden referir, en especial, a consideracions de tipus mediambiental o a consideracions de tipus social, amb la finalitat de promoure l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en dit mercat, combatre l'atur, afavorir la formació en el lloc de treball, o altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball.

A fi de garantir el seu compliment, els òrgans de contractació en els plecs de clàusules podran establir penalitats per al cas d'incompliment de les condicions especials d'execució o atribuir-les el caràcter d'obligacions contractuals essencials, el que comporta que el seu compliment sigui causa de resolució del contracte.

5.1. Exemples de condicions especials d'execució de caràcter social i ètic

a) Obligació de subcontractar un part del contracte amb de centres especials d'ocupació o empreses d'inserció.

b) Compromís de l'empresa adjudicatària, en les noves contractacions, baixes i substitucions que es produeixin durant l'execució del contracte, d'incorporar almenys un percentatge de persones desocupades inscrites en les oficines d'ocupació, prioritzant en la seva contractació les que

pertanyin a col·lectius desfavorits, amb dificultats d'accés al món laboral o amb risc d'exclusió social.

- c) Fixar un percentatge de contractació indefinida per a noves contractacions, baixes o substitucions.
- d) Organització d'accions de formació professional en el lloc de treball, que millori l'ocupació i l'adaptabilitat de les persones adscrites a l'execució del contracte, així com les seves capacitats i la seva qualificació.
- e) Establiment de mesures que afavoreixin la conciliació de la vida personal i laboral (flexibilitat d'horaris laborals, teletreball, Realització de la formació interna en horari laboral o en part d'aquest, no establir reunions en temps límit de descans, etc)
- f) Exigència de que el nombre de treballadors amb contractes de caràcter temporal no superi un determinat percentatge del total de la plantilla adscrita a l'execució del contracte
- g) Exigència de que un determinat percentatge de les persones destinades per a l'execució del contracte siguin dones.
- h) En el cas que resulti adjudicatària una empresa multiserveis, aquesta haurà d'aplicar als treballadors adscrits al servei el conveni col·lectiu sectorial corresponent a l'activitat per a la qual hagi estat contractada.

5.2. Exemples de condicions especials d'execució de caràcter mediambiental

- a) Recuperació a càrrec del contractista del material envasat i dels productes emprats, subministrament de béns en recipients reutilitzables o el reciclat dels residus que es generin durant l'execució del contracte.
- b) En els contractes en els que s'exigeixen productes de Comerç Just, requerir al licitador activitats de sensibilització o informació sobre l'origen i valor afegit dels productes.
- c) Nomenament d'un responsable ambiental per l'adjudicatari de les obres, serveis o subministraments.
- d) Adopció de bones pràctiques ambientals durant l'execució del contracte com la gestió de productes utilitzats i el seu embalatge, els indicadors de consum de materials o el sistema i eficiència del transport utilitzat.

6. CONTROL DEL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS SOCIALS, ÈTIQUES I MEDIAMBIENTALS

L'Ajuntament supervisarà de forma periòdica el compliment de les obligacions que, en relació amb les clàusules socials, ètiques i mediambientals, s'hagin imposat directament a l'empresa adjudicatària en el plec o hagin estat ofertes per aquest, així com les que deriven de la legislació social i laboral vigents.

La periodicitat i la forma d'exercir el tipus de control de concretar en els plecs de prescripcions tècniques, atenent a la naturalesa i característiques de cada contracte.

6.1. POSSIBLES SISTEMES DE CONTROL

6.1.1. Responsable de les clàusules socials, ètiques o mediambientals

L'Ajuntament de Mataró podrà designar un responsable de les clàusules socials dels contractes públics, a qui correspondrà supervisar el compliment i execució de les clàusules socials, adoptar les decisions i dictar les instruccions necessàries a fi d'assegurar la correcta realització de la prestació pactada.

6.1.2. Comissió de Contractació Responsable

Es podrà designar una Comissió de Contractació Responsable, com a organisme de consulta, participació i seguiment del compliment de les clàusules socials, ètiques i mediambientals.

6.1.3. Auditoria externa

En les plecs de condicions es podrà establir l'obligació de l'adjudicatari de contractar, al seu càrrec una auditoria externa de fiscalització de les mesures de contractació responsable. L'empresa auditoria serà designada per l'Ajuntament.

6.2. EXEMPLES DE MESURES DE VERIFICACIÓ

Les mesures de verificació del compliment d'aquestes obligacions poden ser, entre altres:

6.2.1. Verificació del compliment de la legislació d'integració de minusvàlids

- a) Certificat o declaració responsable en el qual consti tant el nombre global de treballadors de plantilla com el nombre de persones contractades amb discapacitat igual o superior al 33%.
- b) Còpia de TCs i contractes de treball.
- c) En cas d'haver optat pel compliment de les mesures alternatives, una còpia de la declaració d'excepcionalitat i una declaració del licitador amb les concretes mesures alternatives a tal efecte aplicades.

6.2.2. Verificació de la subcontractació d'empreses d'inserció, centres especials de treball, i entitats no lucratives o empreses mercantils que contractin persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social

- a) Contracte i/o factura civil o mercantil subscrit amb un Centre Especial de Treball, Empresa d'Inserció, entitat o empresa mercantil, i acreditativa de les partides o conceptes subcontractats, l'import econòmic i les dates de prestació.
- b) En cas de centres especials de treball i empreses d'inserció s'acreditarà el seu registre corresponent.
- c) En el cas d'entitats o empreses mercantils acreditaran mitjançant TCs, contractes de treball, certificats de discapacitat i en el seu cas informe de serveis públics el compliment exigít de comptar amb un 70% de persones amb discapacitat, o un 30% de persones en situació o risc d'exclusió social.

6.2.3. Verificació de la contractació de persones amb particulars dificultats d'inserció al mercat laboral

- a) Relació nominal del personal contractat, i còpia de l'alta a la Seguretat Social i del contracte de treball, així com còpia dels TC1 i TC2.
- b) Certificat acreditatiu del nombre de persones contractades, el seu perfil i les característiques de la seva contractació (categoria professional, durada del contracte i jornada laboral anual).
- c) Respecte a persones perceptores de renda mínima d'inserció: còpia de la Resolució de concessió de la renda mínima d'inserció i acreditació de la vigència d'aquesta.
- d) Respecte a persones amb discapacitat reconeguda igual o superior al 33%: còpia del certificat de discapacitat igual o superior al 33%. Còpia de l'informe de Centre de Salut Mental. Còpia de la Resolució de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) o Sentència del Jutjat Social on es declari una pensió d'incapacitat permanent en el grau de total, absoluta o gran invalidesa o conforme és pensionista de classes passives.
- e) Respecte a dones víctimes de violència de gènere (física o psíquica) i persones víctimes de violència domèstica: qualsevol mesura cautelar judicial de protecció, seguretat o d'assegurament vigent. L'atestat elaborat per les forces i cossos de seguretat que han presenciat directament alguna manifestació de violència de gènere o domèstica. L'informe del Ministeri Fiscal. L'informe mèdic o psicològic elaborat per una persona professional col·legiada. L'informe dels serveis públics. L'informe de l'Institut Català de les Dones.
- f) Respecte a joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors: acreditació de l'edat mitjançant còpia del DNI, i certificat públic acreditatiu de la procedència d'una institució de protecció de menors.
- g) Respecte a interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses durant els 12 mesos posteriors a

la seva sortida: còpia de la resolució judicial, o del Jutjat de Vigilància Penitenciària o de la Junta de Tractament, que acrediti la situació de tercer grau penitenciari, excarceració o llibertat provisional.

- h) Respecte a persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobi en procés de rehabilitació i reinserció social: còpia de certificat mèdic o alcoholisme, i acreditatiu del procés de reinserció i rehabilitació.
- i) Respecte a persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis públics competents, en situació de risc d'exclusió social: còpia d'informe acreditatiu procedent de serveis públics competents (serveis socials, unitats de base, atenció primària, serveis d'ocupació o altres semblants de caràcter públic).

6.2.4. Verificació dels productes de comerç just

Acreditació de que el producte ha estat elaborat per alguna organització membre de l'Organització Mundial del Comerç Just (WFTO), o bé de que compte amb alguna de les certificacions que atorguen segells de garantia de Comerç Just, com Fairtrade Internacional ECOCERT, Comercio Justo, FUNDEPP, IMO-Fair for Life Naturland, o equivalent.

6.2.5. Verificació de que l'empresa disposa d'un sistema de gestió ambiental

Acreditació de disposar d'algun sistema de gestió ambiental homologat de caràcter internacional, com l'ISO 14001 o l'EMAS.

6.2.6. Verificació de les característiques mediambientals de productes i serveis

- a) Exigència de la corresponent etiqueta o certificació medioambiental, com per exemple:
- b) Ecoetiqueta Europea (diversos productes)
- c) Per productes forestals, Forest Stewardship Council –FSC- o Paneuropean Forest Certification – PEFC.
- d) Certificats energètics.
- e) Certificat d'agricultura ecològica (Reglament CEE 2092/91 del Consell)
- f) Anàlisi del cicle de vida. Normes ISO 14040 o equivalent.

7. ALTRES BONES PRÀCTIQUES EN LA CONTRACTACIÓ PÚBLICA

7.1. MESURES PER FACILITAR L'ACCÉS DE LES PIME ALS CONTRACTE PÚBLICS

La major participació de les PIME en la contractació pública generarà una competència més intensa per a l'obtenció de contracte públics, el que oferirà als poders adjudicadors una millor relació qualitat-preu.

7.1.1. Divisió en lots dels contractes

Sempre que la subdivisió sigui viable i resulti adequada segons les obres, subministraments i serveis de que es tracti, la divisió del contracte en lots facilita la contractació a les PIME i a les entitats del tercer sector, i ho fa en termes quantitius (donat que la mida dels lots es pot correspondre millor amb la capacitat productiva de les PIME), com qualitius (pot haver una correspondència més estreta entre el contingut dels lots i el sector d'especialització de les PIME).

7.1.2. Fixar nivells de capacitació i requisits financers proporcionats

L'aplicació de criteris de selecció proporcionats és d'importància capital per a les PIME, ja que la fixació de nivells de capacitat excessivament elevats exclou de fet a gran part d'aquestes petites i mitjanes empreses de la participació en procediments de licitació.

Exemples

- a) En relació a contractes de valor reduït, es pot exigir únicament comptes corresponents a dos exercicis o, si no es disposa d'aquests comptes per raons objectives (com ser una empresa de nova creació, etc.), una altra informació apropiada, com poden ser els comptes de gestió.
- b) A l'hora d'aplicar els criteris relatius a l'experiència que han de tenir els licitadors, es recomana prendre en consideració l'experiència del personal de l'empresa, en comptes de la de l'empresa en sí. En cas contrari, es corre el risc de que quedin excloses PIME de nova creació amb personal altament qualificat.
- c) En relació a les garanties financeres, exigir únicament garanties financeres proporcionades.
- d) S'hauria d'evitar la retenció prolongada i injustificada dels recursos (com la garantia provisional) dels poders econòmics i propiciar una reducció de les garanties financeres en funció de l'execució del contracte.

7.1.3. Posar èmfasi en la relació qualitat-preu i no merament en el preu

Per determinar quina és l'oferta econòmicament més avantatjosa cal prendre en consideració diversos elements en relació amb l'objecte del contracte, com la qualitat, el valor tècnics, les característiques funcionals, els costos d'utilització, el servei postvenda i l'assistència tècnica, etc. D'aquesta manera es

poden avaluar no només els costos directes d'una adquisició sinó també els costos del seu cicle de vida.

D'aquesta manera s'incentiva als operadors econòmics a oferir un autèntic valor afegit i s'estimula la innovació, en fomentar-ne el desenvolupament de productes sostenibles i millors.

7.1.4. Concedir termini suficient per preparar les ofertes

Per norma general, les PIME disposen d'escassa o nul·la capacitat administrativa específica per ocupar-se de la preparació de l'expedient de licitació. Per aquest motiu, cal ser conscients d'aquesta circumstància a l'hora de fixar terminis, de manera que pugui afavorir la major competència possible.

Les Directives de contractació pública ofereixen la possibilitat de publicar, amb caràcter facultatiu, anuncis d'informació prèvia amb la finalitat de permetre als licitadors potencials preparar-se per presentar ofertes oportunament en relació als contractes anunciats.

D'aquesta manera, es facilita la localització de socis -que pot requerir cert temps-, amb les que les PIME puguin presentar ofertes conjuntes quan es tracte de contractes complexos o de gran envergadura.

7.2. DETERMINACIÓ DEL PRESSUPOST DE LICITACIÓ

El pressupost de licitació tindrà presents tots els costos directes i indirectes associats a la prestació del servei. Entre aquests costos hi figuraran –a més dels altres que siguin d'aplicació en cada cas- els salarials, els de Seguretat Social, els de formació permanent obligatòria i els corresponents a assegurances, els de prevenció de riscos laborals, els de vigilància de la salut o d'uniformitat.

En aquesta línia, l'expedient de contractació haurà d'incorporar una memòria amb el detall de l'escandall de costos que comprèn el preu de licitació.

Els òrgans de contractació requeriran, juntament amb la documentació corresponent a l'oferta econòmica, una relació detallada dels diferents conceptes que configuren l'oferta econòmica presentada pels licitadors als únics efectes de poder considerar, si escau, que l'oferta no pot ser completa com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats.

7.3. ACCÉS A LA INFORMACIÓ I LA DOCUMENTACIÓ DE LES LICITACIONS PÚBLIQUES

Els òrgans de contractació promouran l'accés a la informació relativa als contractes mitjançant actuacions destinades a:

a) Garantir l'accés àgil i immediat a tota la informació relacionada amb els procediments de contractació.

- b) Avisar al mercat de licitacions futures, mitjançant alertes amb la inserció en el Perfil del Contractant, que incloguin la informació bàsica referent a la prestació del servei.
- c) Identificar, mitjançant la publicació en el Perfil del Contractant, la persona interlocutora responsable de la licitació, la qual ha de tenir un coneixement precís de les característiques de la licitació.

7.4. MESURES DE LLUITA CONTRA LA MOROSITAT

Es poden incloure als plecs de condicions clàusules destinades a garantir que el pagament dels proveïdors/contractistes als subcontractistes s'efectuï oportunament i també al llarg del subministrament.

Amb l'objectiu de garantir l'efectiu compliment dels terminis de pagament, es pot incloure així mateix, una clàusula que estableixi l'obligació de l'empresa adjudicatària a presentar, una vegada finalitzada l'adjudicació, una relació de factures i comprovants de pagament de les empreses subcontractades. En cas de compliment de les condicions de pagament establertes, es podrà emetre un certificat a l'efecte.